

2
Bibliothek
Universitatis
Tartuensis

Reinowadder Rebbane.

Üks ennemuistene jut.

1932: 1997
219705

Ellojabe majja-piddo, rändamise-luijo, teggo:
Reinowad õppetuse iddo, näitwad peeglist fino näggo.

1.

120205776
R
11888
Kellipühhi seña piddo olli kääs; lehhitamas
nurm ja mets, — öielesi otsutamas; rünkal ja kõrgel,
leppilus ja põesastikkus tõusis linnu rõemo-laul; õpit
üidis õitsewa tominga ladwas, lõufene lõritas pilwe
lautusel. "Mud, luhhad, arrud, sood" seisid lille kätte
al, lahkest läitis kõrgel taewas, neio ehtas paistis Ma.

Lõukoer, ellajade kuuningas, koggus õma allamid
kõtko; sõnum lendas ülle Ma iggale pole ja üidis
kõik riigi-ellokad kuuninglikko aujärje ette. Wallitseja
kääso peale tõttasid karwased ning sulgis issandad ul-
gakeste teele ja tullid senna kõrgejalg kurg, kirjo pas-
katraat, kõrwe karjapois karro, Läne lambuline hunt,
määr — lianiinega Jrmabbe, ja üks otsata parw
muid suri ja weikid loomi; sest kuuningas ihkas ülle-
made riigi-issandadega nõu piddada ja arwalikkust
kohhut mõista. Kõik ollid tulnud ja ei piddand kääso
mõda leddagi puduma, agga siiski pudus üks —
Reinowadder rebbane, se kelm, kes kül teadis kui
paljo teña wiimsto koerustikkusi kuuninga kõrwa olli
tunginud. Ja kuidas kurri süddametunnistus ilka
walgust ning päwa pelgab, nõnda pelgas kawwal reb-

bane teiste mets-issandade koggodust; sest ühtainust ei leitud ulga feast, kelle wasto ta ei olnud efsinud; kõigile olli ta kurja teinud ja iggalmehhel tema peale kaebamisi. Se ainoke ledda tännini putumata jätnud, olli ta lellepöeg määr. — Kui kuüingas täis surust ja wägge aujärje peal puhkas, astus efsiteks hunt kõige sugguwõssa ning sõbradega seltsis teiste ulgast wälja, kumardas allandlikkult, allustas kaebamise ja rätis: „Armoline kuüingas ja issand! wõike miño palwid kuulda! sest rikkas ollete teie, suur, wäggew ning auwäärt ja näitate iggamehhele õigust ning armo: wõike siis ka miño peale allastada ja suurt üllelohhut nuhelda, mis Reinowadder, kurri rebbane, mulle on teinud. Tema kurjad-teud kiffendawad taewa pole! Paljogi ollen tännini waitfelt kannatanud; agga et ta wõrrokael mo naisele sõimo sadab ja pealegi rõwlikko pakitust kippub teggema, sedda ei jõua ma pikemalt kannatada egga teie ees warjada. Nisamoti on ta miño lastele libbedat lodud wet silmi purtsanud ja kolm wäetifest üsna pimedats teinud. Se suur õnnetus rõhhub mul süddame ruffuks ja lühhendab miño ellopäiwi. Näddala päwad rätides ei jõuaks ma Reinowadderi kurjad teud üllestunnistada, mis nurjatomale andeks annafsin, kui naise ja lapsed mul rahhul olleks jätnud. Mõistke siis, aus kuüingas! õigust möda kurjateggijale nuhtlust, ehk muido tassun ma isse naise sõimamise Reinowadderise kätte.“ — Kui hunt nukral meelel jutto sai lõppetand, tulli üks

weike koer, Pits nimi, ja juttustas Saksakeele kuüingale, mis sures lehwusfes ta tännini ellanud ja waesel wiisil pääd toitud, ja kudda tal üksford talwel suremad wanawarra nälja kustutuseks ei olnud jänud kui üks worsti otsake, mis põesa alla mahhamattis ja Reinowadder taggajärrel ärra warrastas; sellepärast pallus Pits kuüinga armo pooli wargale nuhtlust. Pitsikese su waus waewalt kinni, seal kargas wana issane: kas Hints aewastes ning turtfudes kuüinga ette ja ütles: „Ei ükski wõi üllelohtuse Reinowadderi peale enam kaebust tõsta, kui teie isse, kõrge kuüingas ja riigi-wallitseja! sest leddagi ei olle siin ühles issandade koggokonnas leida, olgo wana ehk noor, suur ehk weike, kes kawwalat rebbast enam ei peats kartma kui teid, ehk teil kül arwalik wollei ning meelewäld käes on. Lialte Pitsikese kaebamine on üks tühhi assi ja ei mitte jutto wäärt; sest efsiteks on rägitud juhtumifest jubba kuus aastad teed, ja teisels olli nimetud worsti-otsake õiguse polest miño õma. Tulleb mul siin tõttelikult tunnistada, kudda üksford teed käies õhto ilja Djjaweskile juhtusin; möldri naine tukkus wofki tagga, maugo-wagen seisis laual; miña kappasin worstikese ja pillasin iiri järrel üppates suust mahha, mis koer aiso möda pea üllesleidis ja endale pärriis.“

„Hints! pea lõuad kinni!“ kiffendas Panter, üks suur kass-suggo ellajas: „sõnad on siin ilma aego ja üsna tuulde rägitud, mis teie tühja kaebate?

Julgest tahhan tunnistada, Reinowadder on üks waras, röwel ja mõrtsukas, kes — kudda kõik kokto koggund issandad sin teadwad — ei mingisugguse üllekohto tö jures ei lähhe kofkuma. Üsna kui walmis wõllaroog röwib ja warrastab ta luggupiddamata, mis ial ette juhtub. Kellegile ei näita ta armastust egga austust! Ühhe raswase suutäie pärrast unustab ta ni hästi isse ennese kui kuüninga ja kõige sure issandade au ärra ja ranneb riigi-seadused üsna naeruks. Ja, jah! ma rähin töt. Laske endale kulutada, mis tanfo ta eile jähhesele, meie wagga mehhele teggi. Siin aus mees isse seisab, kes ei sõna egga töga kellegile wigga ei olle teinud. Ei ükski mu ellaw loom, kui Juunala sunnitaw Reinowadder olleks uffaldanud kessel rahho aeal ni julgest kuüninga käffo wasto ekkida; agga kuulge mis rebbane teggi. Teina moondas enast korraga waggaks mehheks, lubbas jähhesele teina loowissid õppetada ja aega möda kõstriks tehha; siis istus küktille mahha ja tõutas wallelikko keelega jähhesele jutlustamist õppetada. Jähhes kulas kui lambatallele, kõrwad konfus, kelmi jutlust; seal kargas Reinowadder äkkitselt maast üllesse, wöttis jähhesse küüsil ja sassis ning purrestas laitmata mehhelese irmsal kombel, et ello ots kätte kippus. Onne kohhal tullin koggemata lufides sedda teed, kuulsin mehhe lühhelese pilli ja pannin imeks, et kiffa tõustes korraga oisa lõppes. Eiggemale astudes näggin teina luggu; Reinowadder olli parrajast

tö kallal, piddas ammastega jähhesse kraest kinni ja raputas mehhelest et abbe wärrises ja ing rindo kinni jäi. Põlleks ma warmalt appi jõudnud, siis olleks ta meie rahhopiddaja, sõariistata mehhe kõrri mahha murdunud ja tosfu wälja wõtnud. Seal seisab wagga jähnes! Teie wõite ta wärkid awo nähha mis Reinowadder eile krimustanud. Aus kuüningas! kui teie sesuggust mõrtsuka tööd sallite, sõna lausumata sähherdusi kurja kombeid kannatate, ja kui teie, sured issandad ühheskoos, sellega leppite, et seännane warras ja röwel amwalikkult kuüningrigi rahho rikkub ja seadust teotab: siis sate teie tõeste, aus kuüningas, ja sawad teie lapsed ning järreltullesjad weel kangel tullewal päiwil kõigest rahwast, kes õigust ning õigusemõistmist armastawad waljo laitust kuulda. — "Ja, jah, se on selge tõssi, et Reinowadder ial hääd ei tee," ütles hunt. "Teina üllekohtuse surm olleks iggaihhe rahho ning waikse ello armastajale üks tõssine elduse kingitus. Peaks teinale ka täina jälle andeks antama, siis same meie näggema, et weel mõnda meest teina läbbi kimpo langeb, kes täini sedda unenäos ei olle mõttelnud."

Rebbase lellepöeg määr, kes seie sadil süggawas mõttes seisnud, tõstis nüüd juttu ja wälis julge, ladusa sõnaga Reinowadderile wabbandufeks, ehk ta küll isse lelle nurjatamad kombed selgest tundis. "Läne lamba-issand!" ütles ta wilto filmi hundi peale wadates: "tulletage meele mis waana sõna ütles: Waen-

lase su soetab armast kassoandja pu! Sellepärast ei tohhi imeksgi panna, et teie sõnadesst miino lellele ni wõhhe rõemo tõuseb. Üleks ta mehhike isse siin ja lubba temal kui teil, kuüninga armo paistel kassokad soendada, ei teie siis mitte ei julgete ni wahwa suga wallekaebamisi kuüninga kõrwa tõsta, egga miino lelle ni arwalikkult laita, ehk sähherdusi waüu pool uüus- tusse läinud juttusi uest üllesligutada. Miks siis sedda ülles ei tunništa, mis isse Reinowadderile kurja ollete teinud? Oho, Läne-issand! kas enda silmas palki teie ei näe? Wai kas mõlete, et miina ja mitto muud siin seiswad issandad eüam sedda aega ei peaks mäl- lestama mil Reinowadderiga isse sõbrust piddasite, ja kus mo lel üksford teie läbbi pakkasel talwel rasled waewa kannatades pea aego surma olleks leidnud? Kas ehk ollete keüa luggu opis ärra uüustanud? — Kannatage nattuke, ma tahhan teie nõdraks läinud mällestufele appi tulla! — Üksford juhtus üks tallo- mees rannast tulles kalla kormaga hundile wasto ja maggus wärske kalla ais kuttistatas ni kangeft meie Kriimsilm-issanda sögi-isso, et ta pea aego iüno pär- rast kassoka olleks müüinud. Agga kassokas olli issan- dal kallis ja kallaostmise ind pudus taskus. Mil lombel nüüd kallo kätte sada? Kui nõnda mõttebega pä-ajjo weel waewas, juhtus ta loggemata miino lellega kokko ja allas melitawal keelil palluma, et lel temale kallo murretsaks. Reinowadder langes kui furnu teele mahha, kust kallamees möda piddi sõitma.

Se olli üks wahwa julgustük! Ehk Reinowadder kül teadis mis kimbutus seft wõis tulla, siiski ei mõttelnud ta sõbrale kasso püdes enese peale. Agga kuulge, mis kalli innaga ta sõbruse ja kallad piddi maksma. Kui kallamees senna jõudis kus lel maas olli, wöttis ta kirwe koormalt ja tahtis Reinowad- derile pähhe löa. Lel näggi alikulmo lurides mis sündis, agga siiski ei liigutand ta liikmeid egga tõn- mand inge; mees piddas tedda furnuks, wöttis sab- bast kinni ja wiõkis raipe koorma peale, ja mõtles eddast minnes: kül koddõ nüülin nahha sehaft. Rei- nowadder mõtles: mängi wõit on miino käes! ja pillutas aega wiitmata ree pealt kallo mahha. Kui arwas enda ja hundi tarbeks neid küllalte ollema, siis kargas ta koorma otsast ja pistis puüuma, et saaks waüa sõbraga kallist toitu jäggama. Wata imet, mis ta seal näggi? Hunt lufis waod kolmed maad- ree jälgil, noffis sallamahti kallad ärra ja ei jätnud sõbrale waewa palgaks middagi. Ta olli enäst täis õgginud kui Jõulo-mauk ja kippus lõhkema; üks poolärranärritud ahwena pä ja laks, kolmselgrodu ollid mo lellele järrel jänud; se olli ta julguse ja sõbra-truuse palk. Ehk kül mõüi kaunis näddal seft aeast möda läinud, siiski saab mo südda weel pais- soma kui sedda pettust meele tulletan. Ma küffin teilt, suur kuüingas, kas äbbematamat ja nurjato- mat tööd Ma peal wõib olla? — Agga puhlage nattuke aega, ma tahhan teile weel ühhe teise tükki

juttustada. — Reinowadder teadis, kus ühes nõu-
kas talloperres tappetud nuumsiiga warnas rippus.
Mõni teine olleks nisugguse maggusa sutäie üksi õn-
naks mõtnud, agga miino lel mõtles teisiti, ruttas
hundile, räkis luggu töt mõda ja läksid sis kahheste
sagile, kui enne sedda kaupa teinud, kasso ning kahjo
isfeskis ühewõrra jäggada. Reinowadder ei põl-
gand waewa, pugges äddaga pissileseft alna august
sisse ja wiskas nuum-sea wälja hundi kätte. Dne-
tumal kombel ollid koerad liggidal, tõmbasid rebbase
aiso niinasse, nussid kinni tedda ülles leidid ja
sassisid mehikese kassola armetumast ärra. Waewalt
ja sure walloga peasis wiimaks lel werrise kassolaga
waenlaste käest lahti, ruttas Kriimsilma ülles otsima,
kaebas alledast oma willetsust ja küssis, kus ta sagi-
õssa piddi ollema? Hunt kostis, ambid irwitades:
„Siino nokka tarwis, wennike, ollen kõige kallima
tükki tallele pannud. Tulle, wõtta ossa kassile ja
nossi raswa küllest mahha, siis uustad waewa ja
werrise kassola.“ Mõnda räkides tõi ta offatülki
wälja. Küllap niid arwate, et üks nuumsea tag-
gamine kints ehk effimene sapsotük, wai raswane
seljarük lülledega ehk kõige wähemalt mõned mag-
gusad külleluukesed Reinowadderile offaks said?
Mimetud tükkidest ei olnud einetki nähha! Look,
misga peremees sea jalgopiddi warna ripputanud,
olli mo lellele offaks jänud; terwe nuumsea, luie ja
kamaraga tükkis olli waña, kallis, tru, aus Kriim-
silm-issand üksi nahka pannud, ja näitas wälja kui

tiine kõi. Reinowadder ei sanud wihha ning meeles-
aiguse pärrast mitte sõna suust wälja. — Suur,
aus kuringas ja üllemad riigi-issandad, teie wõite
isfeskis õigust mõda arwata, mis nisuggune sõbruse-
tükkile wäärt on. Jah, auwäärt kuringlik issand ja
üllemwallitseja! tuhhat nisuggust kelmitülkisi on hunt
misso lellele teinud, ja kui Reinowadder isse siin seisaks,
wõiks ta toffinade kaupa neid ülestunnistada ja par-
remine enda eest kosta, kui miina. — Ugga mis pean
ma Kriimsilma albi pöratse kaebamiste peale kostma?
Teie ollete teia jutto kuulnud ja wõite ni hästi ärra-
mõista kui miina, et se üks üsna jampsi-lorri olli.
Ja kui noremal põlwel Reinowadder tõeste mõne
korra Kriimsilma norikule sõbrust on näitand, siis
teame selgeste, et emand sedda ial pahhaks et olle
pannud, weel wähemine mehhele ädda kaebanud.
Üleks hunt pissut targem, siis wõitaks ta parremine
jähherdusi õrnaid juhtumisi kinni katta kui teistele
naeruks ülestunnistada! Jänesse ennemuistene jut-
tuke lialte on üks selge naero-assi! Wai kas kool-
meistril ei olle wõlli kolilast karristada, kui laps
targalt õppetust tähhel ei panne ja loowiisi teisti
laulab, kudda õppetati? Woisikesed peawad irmo ja
karristust sama kui koerustikko-ning kelmi-tööd tewad;
muudo ei saaks nad ellopäiwil õppetust wasto wõtma.
Jänes olleks parremine su piddand kinni panema kui
waña lorrisewa tæddi kombel siin tühja affas tõnnima.
Niid tulleb Pitti luggu meil kassile! Mehike kaebab,

Kudda leitud worsti jätkufese pöesa alla jälle ärra-
kautanud! Ka teinale olleks tullusam olnud wait jada.
Teie kulite jo isse, et worstiotsake warrastatud olli.
Kudda tulnud — nõnda läinud, ütleb waña tark-
sõna. Kes tohib Reinowadderile süüks arvata kui
ta warga taggant wargust kätte nõuab? Miño ar-
wates peaksite sellepärrast tedda kiitma; Reinowadder
olleks piddand Pirsi pealegi üllespooma, se olleks warga
palk olnud. Ja tõeste sedda olleks ta teinud kui
mitte küniga rahho-käff ning kindel seadus asja ei
olleks kelanud. Iggaühhe wasto tahhan siin julgest
tunnistada: Reinowadder on üks wägga õiglane mees,
kes üllekohhut ei te egga falli. Sest päwast sadif
mis künigas käsko andis, et rahho riigis piddi wal-
litsema, oiab ta ennast igga tülli ning mäsfamise eest.
Endisest ellokäitist ei olle mitte jälge enam teina külles
näha. Ta ellab otsego üks pühha mees, leina-riide
seljas, põlgab lihha, sööb üksford päwas paasto-
roga ja pörab silmad uhtepuhko taewa poole, et
kurja ilma-kärra ei näe. Ta teina mõist, Kurja-
sünnitus, on ammust aeast lessfeks jänud; Reino-
wadder ellab metsas weike urtsiko sees. — Nõnda
on miño lel kõit noore põlwe ekstitused kahhetsenud
ja paastudes üsna krooniks läinud. Ja et ta meel
ning mõtted üksnes taewa poole käiwad, ei pea ta
sest luggu, mis ilmlit rahwas teinale teodusfeks rägib.
Laske tedda seie tulla! kül ta siis kui päikene wõites
saab paistma ja pealekaebajad äbbi sisse saatma.

Kui määr juttu sai lõppetanud, astus äktselt
kui Kannusjalg oma sugguwõsfa ning nabridega
küniga ette; teina järrel kanneti raami peal üks
surnud kana, kelle kõrri Reinowadder ärra olli pur-
restanud. Kannusjalg seisib kurb ning leinas; kaks
källimeest ja kaks täddi-poega landsid nuttes surno-
raami. „Kõige armolisem issand ja künigas!“ ütles
kui, põlwi nikkutades: „eitle armo miño raste willet-
sufe peale, mis Reinowadder mulle on teinud. Siin
näete teie teina kolleda werriise tõteggu. Miñewal
kewwadel, kui mets ja arru keinas lehhe ning die
illus nõtkus, olin ma üks õnnerikas abbifans ja

laste-issa; miino ümber ütsefid nooruse lustis kümme tuggewad poega ja nelliteistkümme priskeid tüttarlast, kes ühheskoos rõemfasi ellafid. Miino kallis naisofe, kaia suggu effimene loom, kaswatas lapsokesi Jumala kartuses ja waggaduses illes, egga koormand meid ialgi pätoiduse murre, sest meil olli rahholiseses elopaigas iggapawane leiwapallose rohkest õnnistatud. Ühe rikka mõisnikko kõrge müridega ümberpiiratud kindel õu olli meie koddo, ja kuus suurt koera meile wahhiks. Seal ellafime kartmata; koerad armastafid miino lapsi ja kaitsefid neid kui silma terra, et mingi suggust wigga ei piddand sündima. Agga Reinowadderi kurri südda läks meie õnne ülle kaddewaks; ta luusis fallamahti mittokord õue ümber ja piddas nõu, kudda meid kimbutada. Õmetegi ei sanud ta ial meist jäggo; koerad ollid walwsad ja pelletafid kohhe tedda metsa taggasi. Ükskord kihbutafid koerad tedda tül maad tagga, wõtsid rõwwli käffile ja lõhkufo ta kassoka mehhe kombel purruks, et ta tükkil aeal ei uffaltand taggasi tulla. Agga kuulge, armoline issand! mis pettuse läbbi üllekohtune loom wiimaks meist wõitu sai. — Mõne nädjala pärrast tulli üks wagga jumalafõna-kuulutaja mees meile wõersi, pikka musta kae sisse mässitud, et niina ots agga pissut wälja paistis; wõeras näitis mulle kirja, mis teie künninglikko pitseriga kinni olli pandud. Kirjas seißis: kudda teie kõige riigi loomadele rahho lastsite kuulutada, ja Reinowadder, kes isse kirjakandja olli,

rätis mulle pikkemalt, et teina endisid pattu kahhetse des nüüd jumalafõna-kuulutajaks affunud ja kindlast tõutanud, maad möda ümber kaia ja ilmlikko lastele taewa-teed juhhatada. Ei piddand nüüd kellegil teina polest kartust ollema, sest ta olli tõutanud, ei ial enam libhatükki oma suhho wõtta. Tunnistuse täheks näitas mulle mõned weiked ramatokesed, mis wallitsetud rahwas issekeskis luggewad. „Issand Õnnisteggija olgo süoga!“ üidis ta minnes. „Mul ei olle mahti kauemine aega wiita, sest mul on täna weel paljo pühha tallitamisi ja palweteggemisi.“ Minnes wõttis Paulo ramato taskust ja affas sure eälega luggema ning laulma, agga ta südda mõtles kurja ja ahwardas meile ukkatust. Ma ruttasin naise ja laste jure taggasi, kuulutasin rõemuga, mis praego ollin kuulnud ja näinud. Et meil middagi kartust enam ei olnud, läffime kõige perrega õuest wälja. Kui parrajalt päwa paistel wäljal sibilisime ja kuim mulla sees pühherdasime, ehmatas Reinowadderi kurjus meid äktselt. Teina olli põesa tahha peito läinud, kargas kui tuul wälja, wõttis mo kõige armsama lapse suhho, läks mõne sammoo eddasi ja sõi lapsokese meie silma ees ärra. Nüüd kus ta maggusad rooga korra maitseinud, ei jäänud ta meid kuskil enam rahhule, ja ei jõudnud küttid egga koerad meid teina kawwaluse eest kaitseada. Päwal ning õfel romas ta fallamahti meie jure ja rõwis aega möda üks teise järrel kõik mo wäerikesed, kinni ta eile mo wiimse tüttar-

lapse tappis. Troid koerad peastisid furno kehha weel mõrtsuka suust, mis kahwatand ja werrine raami peal ingab. Wõtte, suur kuuningas, mo kaebamist kuulda ja mõistke mõrtsukale nuhtluse palka."

"Kas sa imet nääd!" ütles kuuningas, määr peale wadates: "mis issekombel teie wagga lel paastub ja endist patto kahhetseb? Ma wannun ja idutan kindlast, et kui taewalik eldus ellopäiwi mul weel ühheks aastaks pikkendab, siis peab Reinowadder sedda üllekohhut kahhetsema sama. Olge wait! sõnad on tühja rägitud. Uuwäärt leinaja, Kannusjalg, astuge liggemale ja kuulge, mis ma ütlen. Teie tütri mattused peawad sure auga petud sama; minn isse tahhan mattused teha ja pärrast sedda mõrtsukale nuhtlust mõista."

— Kõik sündis kuuninga tahtmist mõda; furno kanneti lauloga linnast wälja, maeti uhke auda mahha ja weretati üks kallis marmori-kiwi aua rünkale mällestuseks. Kiwi peal seisis kuld pookstawiwidega luggeda:

Siin kiwi al puhkab
Siblijalg,

Kul Kannusjalla tüttar, üks kiidowäärt
känä! muües rohkest, siblis noppeft.
Kõige ilmale sago teadawaks: Reino-
wadder on tedda tapnud. Teekäija kah-
hese leinades surnud!

Rahho auale pärranduseks.

Pärrast mattuse piddo alkati mõrtsukale kohhut mõist-
ma. Targemad riigi-issandad andsid kuuingale nõu,
Reinowadderile käsowiat sata, kes tedda kohto ette
kutsuks, ja Messikäp karro nimetati käsewiaks.
Seal ütles kuuningas karrole: "Messikäp! wõtte murre
ning olega minn kuuninga kasko täita, ja olge
tark ning walulik, sest Reinowadder on kahlane ja
tigge, ja saab teid karmwaluse läbbi, siud mõda jut-
tuga ekkstama; sellepärrast wadake ette." "Si sest
olle middagi karta" kostis Messikäp: "minn pär-
rast olge murreta, aus kuuningas! Kui Reinowadder
ial julgeks mind pikkata ehk petta, siis tahhaksin
teemale wõlga nõnda kätte tasuda, et peaks ello-
otsani mind meele tulletama."

2.

Wänä Messikäp tõttas uhkel tuhhil teele ja sam-
mus ülle sure liwa: nõmme ruttust mägedede pole,
et kassukas iggitses ja pä tolmas, kunnit ta wimalis
ühthe rünlilikko paika jõudis kus Reinowadder enämist
iggapäw jahhi peal käis. Wibimata läks karro siit
otsekohhe Kurja sünnitus: mõisa, mis üks müüri
ja kantliga ümberpiiratud kindel koht olli, kus Rei-
nowadder taggatusamise eest warjopaika leidis. Kui
Messikäp senna jõudis, ollid ukseid ja wärrawad
luktus, egga nähtud kuskil ellawad looma liikumas;
sellepärrast jäi karro mõttes seisma, mis nõu nüüd
ette wõtta. Siis astus ta liggemale, pörrutas ruffilaga

ukse wasto ja üidis: „Reinowadderi-issand! armas onno-poeg, kas ollete koddo? Miina, Messikäp karro, kuüninga käfforoja, tullen teile kulutama, et peate filmapilgul kuüninga koho ette tulles, õiguse otsust nõudma ja andma. Kui wasto tõrgute miinoga jeltis fenna tulla, siis saate wõllas ning ratta peal surma leidma ja enda kehha kaarnadele roaks andma. Nõnda on kuüningas kindla wandega tõutanud. Wõrke miino sõbralikko nõu kuulda ja tulge hääl kombel, siis ehk sel puhbul weel nabhaparlimisega lahti peasete.“ — Reinowadder luuris kõhhuli maas ukse tagga, kulis Messikäppa juttu agga ei lausund sõnialest, waid

mõtles omias süddames: „oot, oot, wennifene, kül saan so uhtust kahhandama, ja läks siis sallakambri nõu piddama, mis pussi karrole tehha. — Reino-wadderil olli süggawal Ma al mitmed kopad ja urkad, kus ta kartuseta wõis ellada, kui rõwimine ehk mu üllekohtuse tö waenlase kiusamist tema peale satis. Warjokopal olli üks salla-aknake, kust Reino-wadder isse näggemata kõit näggi mis wäljas sündis. Kui Messikäppa üksi ukse ees leidis ja muid abbi-mehhi liggimail ei olnud, mõtles kawwal rebbane: küllap selle mehhega korda saan ja astus julgest ukse ette. Karro terretades, üidis ta petlikko lahkusoga, otsego inimestades: „Wai isse ollete siin, miino austatud onno! Andke andeks ei ni kaua ukse tagga teid lassin odata; ma luggesin parrajast parrast: lõunapalwet ja ei wõinud jalka pealt tulla, sest Juunala tenistus on suurem kui inimeste tallitus. Süddame põhjast terretan teid sõbrusega, armas onno! Teie wõersikstullik rõdemustab mul inge, sest tean selgeste, et miino õnneks ning kassuks seie ollete tulnud. Agga, wana kallis, teie ollete üsna märg ja iggine! igga karwalene teie kalli kehha peal näitab kui meest wälja tõmmatud. Kes ni pikka raske teekonnale teid on läkkitanud, ei sa tõeste miino tanno leida. Kas kuüningal seddagi allamad meest käffowiaks siis ei olnud, et ta teid tühja tallitusele läkkitas? — Tulle appi taewas, kuddas teie ähhite ja lõetsute! Kuis kõige suurem ja kuulsam mees kuüninga järrel miino waele

pärrast nisuggust waewa piddi näggema?! Ma näen selgest et miño kassuks kõik nõnda piddi sündima; wiistist ollete seie tulnud, mulle targa nõu ning wägge wa rammo läbbi kufiinga kohto ees abbi saatma. Ma tahtsin omme isse senna minna, ehk kül selgest teadsin kudda kurri südda ja wallekeel mind alwaks on teotanud; agga et süta ollen, sepärrast tahtsin kutsumata kohto ette astuda ja wallejuttud tühjaks tehha. Olleksin jubba tännagi teele läinud, agga ollen poolaiglane, kõht näppistab kibbedast, mis mul igga ford juhtub, kui üht alwa roga sõbn, mis mo kehha ei kannata." Mis roga siis täña sõite, armas onno:poeg? küstis Messiköp, ja kawwal rebbane kostis: "Armas onno! mis se räkimine teile aitaks, kui õma ädda tunnistän. Teate issegi kehwa mehhe luggu; wai miñosuggune roga wõib wallitseda, pean sellega leppima mis kätte juhtub. Jal ei tõsta ma kehwise pärrast kaebtust, waid sõbn õma perrega kui meil middagi parremat roga kätte ei juhtu, messikärgi nälja kustutuselks; sest kärje:met on iggal aeal lialte leida. Peaks waña pattune kehha alwa toito parreminz sallima, siis olleksin sellega rahhul, agga näte isse, mis kiddyriks ma ollen läinud. Mis inimeñe issuta wäggise alla nelab, se ei sa ial jõudo kossutama. "Messi teeb mul kõhhule wägga libbetad pakk!" ütles rebbane ja wõttis kappaga kõhust kinni. — Si, oi, onnopoeg! ütles inimestades pettetud karro: mis iniejutto pean teie suust kuulma!

Miks teie met põlgate ja ärralaidate, messi on üks kallis toit. Tõet mõdda tunnistän teile: kärje: messi on miño kõige armsam roog, ja kui wõiksite mulle täña õhto mõtte suutäie met tallitada, siis ei pea se mitte teile kahjaks tulles. "Onno!" ütles rebbane: "teie ehk tahhate mind pilgata." Ei, Jumala eest mitte, kostis karro, ma rägim tõt. "Teie iggatsemist," ütles rebbane, "wõin ma õlpsaste täita. Wersta kaks maad meilt eemal ellab üks rikkas talloperre: mees, kellel linno: aed ja ni rohkest messipuid on, et teie kõige õma sugguwõssaga rohkest toite leiaksite." Messiköp karro nälpas naeratades keelt, ta olli wägga maijas mee järrele. Kallis onnopoeg! ütles ta palwe keelil, juhhatage mulle teed linno: ajjale. Tõeste, kui ma teie abbiga täña õhto kohhu täia met saan, siis ei tahha ma sedda sõbrust ial teie wasto ärraunustada. Reinowadder kostis pilgates: "Teie peate, waña kallis, nisugguse kerre täie met sama et watsa kippub reb: benema! Ja ehk kül isse weel poolaiglane ollen, tahhan teie sowimist täites teejuhiks kasa tulla; sest wõite nähha kui wägga ma teid armañtan. Teie ollete, kallis onno, mul kõige armsam suggulane Ma peal; teie pärrast lähetsin tulde ja wette. Pealegi ollete teie üks kuulus wõimalik issand ja wõite mulle kufiinga kohto ees enñam abbi sata kui ükski mu suggulane. Mis kadedus ja sallawihha teie wasto ullatab! Agga nüüd läkki wibimata teele." Nõnda wallelikko sõnu räkides lippas Reinowad:

der eel ja mee: imus piimedaks läinud farro tormas tema kannul. Reinowadder mötles: oot, oot, wenne, kui assi tänä korralist meil saggineb, siis wiin so nahha turrule kus kibbe messi sulle offaks saab. Mattokese aea pärrast jõudsid nemand tallo õue alla; Messikäppa südda tufsus rõwemo pärrast; agga sedda rõwemo moondati ruttust libbedaks piinaks: nõnda ikka ruimalade lootused enamist tulude ärra kauwad. — Shto olli kätte jõudnud ja perremees jubba fangi puhkama läinud. Õue peal seisis üks jämme tamme-pak maas, wai kessel sisse aetud, misga pakku tahheti lõhkuda. Ühhel pool waija nähti üks lai küünrapikkune praggo. Reinowadder, kes sedda asja kohhe tähbele pannud, olli nõuks wõtnud koggemata juhtumisest kasso püda. „Watake, auwäärt onno!“ ütles ta karrole, „siin linnopu sees on enam met kui teie lõht tarwitab, ja messilased on lõit wälja aetud; pistke agga niina ni süggawast kui ial wõimalik sisse, agga õitke enast ahnuse eest, et ülleliga ei wõtta, mis wimaks teile waewa teeks.“ Messikäp kostis: olge murreta, onnopoeg! ma ei olle effimest korda linnopu kallal egga ka ni täitmata loom, waid oskan iggaskohha parrajat mõdetu piddada. Sedda üteldes pugges ta pä ning effimese käppadega prao wahhele, kurni ta kõrwuni tamme-pakko sees olli. Reinowadder oskas silmapilgul oma kasso püda, kiskus sure waewaga waija pakko seest wälja, mis läbbi praggo kinni läks ja farro niina ning käppad näppistisje jäiwad; siis

naeris ja pilkas ta Messikäppa pealegi. Ülleannetuma onnopoea kawwaluse läbbi olli nüüd farro lõwmo wahhel wangis ja ei jõudnud kõige wõimo ning wahwusega enam lõksust lahti peasta. Tema sõitles ja pallus, urrises, mõuras ja mõmmises kartuse ning wallo pärrast, krapis taggumiste käppa: küündega wihhas maad üllesse ja teggi ni irmsat karra, et talloperremees ünest ärkas, weñla kätte wõttis ja watama ruttas mis õues piddi ollema. Messikäp iggitfes sures irmus ja piinas; lõm näppistas libbedast niina ja sõrmi; sellepärrast kiskus ja rebbis ta rammo pärrast pakko et wallust peafeks, agga kartus ja wallo panni tedda mõurama. Kui Reinowadder näggi et karrol enam peafemist lota ei olnud ja perremees weñlaga liggemale jõudis, üidis ta koera-ambil: „Austatud onno ja nabri: issand! kuddas kabbalad käiwad? Eks teie tahha sögi: isso pissut wähhentada? Wõeraspeo roog näikse wägga maitsew! Ärge söge ülleliiga, maña kallis! jubba perremees tulleb ja toob teile keelekastet kõhhotäie peale. Piddage soppile tood wasto walmis. Täewas sago roga ning jooki teile õnnistama.“ Nõnda räkides pistis ta putkama.

Kui perremees farro lõksus leidis, tõttas ta sedda: maid kõrssi abbi otsima, kus weel mõningad küllamehhed õlle-tobi jures istudes maggofast juttu weisfid. „Nabrimehhed! tulge appi, tulge appi, farro tapma!“ üidis perremees: „misõ õue peal on üks farro pakko

wahhele näppistisje jänud. Ma rāgin tōt; tulge appi!" — Müüd tōttasid kõrto wderad perremehhega feltis imet watama; iggamees wōttis udja mis kätte juhtus: üks eino-ango, teine sōnniko-argi, kolmas raud-kango, neljas ja wies teiwa ning roika, kõrtsimees tuli ahjo-argiga, naine jälle kurrikaga; igga-üks ihhaldas karro-kassokat wirrotada. Messikāp kulis rahwa kārra ifka liggemale jōudma ja kiskus irmsas surma äddas pā waewaga pakko wahhelt wälja, agga karmad jāiwad werrise nahhaga näppistisje mälestuseks. Ei wōinud äddalifemat ellajat Ma peal olla kui Messikāp praego werrise silmanō ja niinaga pakko kõrwas; pā olli peasnud agga kappad alles näppistis. Seal kiskus ta wiimse ramoga neid äktselt wälja, et küned jo nahk kui kindad mahha jāid, ja jampsis lange wallo pārrast otsego pōrane. Se olli Reinowadderi lubbatud kārje-messi. Karro pūhherdas werre sees, sest nüllitud kappad ei lastnud seista, kōndida egga romada. Perremees ruttas lõhna andma, ja kōik kes teinaga feltis tulnud tōttasid karro wemmeldama, iggalühhel kindel nōu, Messikāppale otsa tehma. Kōrtsimees torlis pikka ahjoargiga eemalt, mōnied teised, kes liggemale uffaltasid, wopssid mitme riistapuga, mis ial kätte juhtus; seppal olli wassar ja pihibid, küllameestel sahhad, kirwed ja nuijad, naestel loonalpuud, tunglad, walikaikad, kassikogud, toobripuud ja muud majjariistad. Messikāp wingerdas suggejade kätte al kui roomalene.

Uega mōda jooksis kōik külla kolko ja naiste kiffa kuulus pennikoorma maad. Riwwid lendasid iggalt poolt ja matsud saddasid rahhe kombel karro selga. Seal tōi üks tuggew mees nujjaga Messikāppale pāhhe, et tullute silmast wälja purtsas; raske wopso peale kargas Messikāp pool uimane maast ülles ja pōrasel jampsil tormas ta otsekohhe naiste ulka, kes kōmis-tades üks teise ülle kükkali ja selliti kukkusid, mōnningad suure kiffaga jōkke langesid, kus wessi süggaw olli. Kōrtsmik üidis: wadake, nabri-mehhed! mino wana-moor langes jōkke, mōnied teised ka; ruttake appi, külla küllamehhed, ma maksan wadi õllut ja wiina pealegi. Siin jäeti karro jälle rahhule, kedda iggamees surnuks piddas, ja kōik jooksid naistele appi, kunnii wiis tükki kaldale püüti. Senni kui mehhed naifi aitamas, roomas karro jōkke ja mōuras wallo pārrast; siiski tahtis ta ennemine wette uppuda kui piklemalt rahwa äbbemata opissid kannatada. Et weel ial enne sedda ei olnud usjunud, sellepārrast lootis ta kohhe pōhja wauda ja pinalise ellole otsa leida. Ugga imeks pannes panni ta kōggemata tähhele et wessi kehha kandis ja mōda jōgge eddasi alla wiis. Kui rahwas karro peasmist nāggid, üidis mōnni wihhaga: Se luggu tōuseb meile iggaweseks sōimuke! ja sündis õnnetus naiste läbbi. Müüd sōitlesid mehhed kurjaste naifi, et seie tulnud, mispārrast pool-surnud karro nende käest peasnud. Mōnningad läksid tamme-pakko watama ja leidsid seal karro pā ning

effimese käppade nahka, mis karwa ja küündega tükkiis olli. Se rõemustas rahwa süddant et wiha unnustasid; agga kõrtsmik ütles: ta tulleb pea taggasi, sest mütti ja kindad panni meile pandiks. Nõnda naeris rahwas pealegi Messikäppa willetsust, kes õnne tänas et elloga olli peasnud, siiski kui wallusa pä ja käppade peale mõtles, tulli tale tallomehhe mall ning Reinowadderi pettus meele, ja ta sõimas ning wandus rebbast, kes sedda kurja teemale teinud. Nisugguse kurjus-palwega ajjas wessi tedda enam pennikoorma maad küllast eddasi, kunnii üks maddal kalda koht wasto tulli, kuhho ta puhkama ronnis. Ei wist päike willetsama looma peale weel olnud paistnud! Messikäppal epolnud lootust teist omikut nähha sada, waid arwas surmatunni praego kätte tulles, ja üidis maddala, kurwa ealega: Oh, Reinowadder, sa illekohtune petja ning nurjato loom! siino inge peale saan ma surema; taewas sago sulle kätte tassuma, mis mulle kurja teinud!

Reinowadder rebbane, kui üllemal rägitud kombel onno meeturrule sai juhhatanud, läks isse külla kassu watama, kunnii rahwas karro kallal tööl ollid; pennilt rapsas ta paar kassa kuhho, tõttas sagiga jõe kaldale, kitkus sulled küllest ja panni kassad nahka; siis ruttas muid asjo tallitama. Mõda jõe kallast eddasi joestes lakkus ta sagedast wet ja tõstis koera wissil jalga igga mutti-mullaunniko wasto ülles, ja mõtles rõemsa meelega: nüüd on karro

mee-turrul paika leidnud; kül tallomees näitab teemale färgi! Messikäp olli mo sõbber, sõimasin naero kombel tedda onnokõs, agga nüüd on wennike pallo kõrwa weenitud ja omme wiakse karro nahk turrule müa. Ei jõua teima kaebamine mind küsinga ees enam teotada. Se keña, illus luggu saab mind ellootsani rõemustama. Nattute maad eemale minnes putus Reinowadderi filmawaatmine koggemata kalda alla, kus karro mudda ning kõntsa sees omia werriist nahka pühherdas. Et Messikäp elloga rahwa käest peasnud, se ehmatas rebbast ja panni ta süddant paisoma. „Oh, sa ruimal tallomees!“ üidis Reinowadder: „miks sa hüwwa roga põlgasid, mis targemad kalli inna pärrast olleks ostnud, ja miina sulle ilma maksota õue peale weddasin? Agga, ennä imet! wana onno on kindad ja kühbara pandiks jätnud.“ Nõnda räkis pilges rebbane, werriise karro piina nähhes; siis astus liggemale ja küsis: „Wennike onno-issand! kuddas teie seie saite? Kas ehl unnustasite middagi talloperresse? Nimetage, mis teil mahha jäi, siis annan perremehhele sõnumid, kus teie koddo on ja kuhho ta teie omia kätte wõib tua. Wai kas ehl ollete met warrastanud ja tõrkusite makso wasto? Kas sa nääd! mis keña puha seks tallomees teid on malinud! Kas wõderas piddo roog olli maitsew? Wai kas südda ihhaldab weel maggusat kärjemet? Kus siis kühbar ja kindad teil jäid?“ — Messikäp ei jõudnud sõna wastata egga

paigast ligutada, waid piddi kelmi pilkamist kanna-
tama. Tük aea pärrast romas ta waewaga jõlle taggasi,
lastis enast jälle eddasi wia funni maddala kalda
peal ühhe warjopaiga leidis, kuhho ta puhkama jäi.
Siin obtis nüüd mehhi: oh, et keddagi seie tulleks
ja mulle armo pärrast otša teeks! Waewalt jõuan
lükmeid sirrotada, luddas pean kuünga jure taggasi
sama. Oh, Reinowadder, kurjasunnitaw, mis äbbi
ning teotuse siäse olled sa mind saatnud! — Rest-
omiko aéal toetas Messikáp oigades jallule ja affas
ütlemata walloga eddasi romama funni neljanda-
mal päwal kuünga jure taggasi jõudis. Zubba kau-
gelt üidis kuüngas: „Üttelge Jumala pärrast, kas se
meie Messikáp, kes seal tulles? Kuis ta ni wõeras
wälja näab, kes tedda ni inetumaks teinud!“ Karro
kostis: „Austatud ning suur kuüngas! miño willetsus
on otšata, mis pettis Reinowadder mulle on teinud;
ei jõua ühhe inimese keel sedda illestunnistada.
„Alaastamata ning armota tahhan siño teotamise ma
temale kätte tassuda!“ mõuras kuüngas lõukoer kange
wihhaga. „Üleks temal küme ello sees, tahhaksin
kõil neid wälja wõtta! Kuis ta julges üht meie
furi issandid ni alwal kombel teotada? Ma wan-
nun kuünglikko kroni ja oina abbeme jures, et
kurjateggia tenitud palka peab leidma, mis laste
lastele weel irmsaks mallestusaks jääb. Siña isse,
Messikáp, miño truu ning auwäärt rigi-issand, pead
tema peale kohhut mõistma.“ — Ja kuüngas käätsis

silmapilgul kõi suremad rigi-issandad sallandupidda-
misele kokko astuda ja küssis: mil kombel Reinow-
wadderi efitus karro wasto kätte piddi maksetud
sama. Mõumehhed ütlesid ühhest suust, et kuüngas
teistforda sõnumid läkitats ja Reinowadderi kohto
ette kutsuks, kus auwalikkul kombel se assi saaks
läbbi kulatud. Issane kas — Hints — üks wägga
kawwal, nobbe mees, nimetati kassowiaks. Kuüngas
olli sellega rahhul ja ütles Hintsile: „Pange terra-
felt tähhele mis ma teile kinnitan, ja üttele rebba-
sele miño nimel, et kui tema nüüd ei tulle ja miña
kolmattforda tema järrele peaksin läkitama, siis saab
se temale ni hästi kui ta sugguwõstale iggaweseks
uffatufeks sündima! Zeie ollete üks tark mees, kelle
sõna ning õppetust tema ei wõtta põlgada.“ Hints
kostis: „Mül ei olle lubba kuünglikko kasso wasto
tõrkuda; agga mõhusam olleks miño arwates ühhe
tuggewama mehhe kassowiaks wallitseda, kui Messi-
káp karro temast wõlli ei sanud, mis miña weike
mehhite siis temaga pean teggema. Pallun teid
allandikkult, aus kuüngas: wõtte mind wabban-
tada!“ Agga kuüngas wastas: „Ma ilmas leitakse
mitto weiked meest, kel eniam kawwalust ja mõistust
kui mõnnel surel on. Ehk teie kehha poolt kül
weike, siiski ollete tark ja õpperud. Nüüd ei wõi-
nud kas eniam wasto tõrkuda, waid ütles: „Zeie
tahtmine sündko! tõusko sest siis kasso ehk lahjo! ja
kui minnikut ette wõttes parremat kät teed mingi-

— 28 —
suggust õnnetähte leian, siis lähheb assi korraliste
meil toime.

3

Mattuke maad eddasi minnes tulli üks laulo:
räästas Hintsile tee peal wasto; Hints üidis: Lin-
noka, näita mulle õnne-need! agga räästas lastis
pahhemat kät teed ofsa peale mahha ja allas laulma.
Kasfi meel läks nukraks ja ta mõtles: se on miino
õnnetuse laul. Agga mis teha, kuüninga sund on
wahwa tagakihhutada! sepärrast rändas Hints kur-
wa süddamega eddasi ja jõudis päikesse werimise aeal
Kurjasünnituse mõisa. Reinowadder istus ukse läh-
wel ja kas ütles terretades: "Ede taewas sago
teile õnnelikko elloõhtud kinkima! Kuüninga wihha
ähwardab teile otsa teha, kui kauemine wastopan-
nes tõrkufsite sure kuüninglikko kohto ette astuda.
Teie peate kaebajadele wastust andma, iggamehhele
õigust nõudma ja awalikkult isseennast wabbandama,
muido saab teile ning teie suggowõffale suur willetsus
sest tõusma!" — Reinowadder kostis wasto: "Olge
terwe tullemast, miino kallis täddipoeg! Sago Sum-
mala õnnistus miino sowimist möda teile rohkest offaks
sama, et kõik tallitamised ning eitewõtmised mõnufast
teil korda lähheksid." Senni kui Reinowadder suuga
fõbrajutto räkis piddas ta südda sallamatti nõu,
kudda Hints nifamafugguse teotusega kuüninga jure
wõiks taggasti sata kui karro. Ta nimetas kasfi ühte-

— 29 —
puhko kallis täddipoeg ja nõudis otsust, mis toito
armsa wõera südda kõige ennam imustaks. "Täis kõht
on pehme pä: paddi," liffas Reinowadder jure — "ja
omme ommiko tahhame enne koito seltsis teele minna.
Teie ollete, kallis täddipoeg, mul kõigearmsam suggu-
lane ja seisate iggas kohhas miino poolt, kus waen-
lased mulle kippuwad liga teha. Ahne karro, jõu
polest miinust paljo kangem, tulli uhkel tujjul sõimades
seie: kuis julgesin temaga üksi teele minna. Teie
seltsis lähhen rõemoga. Meie puhkame õfel ja akka-
me omiko warra miinema, se on miino arwates kõige
parrem." Hints ütles: mõnufam olleks, kui aega
wihimata teekonda kohhe ettewõttaksime; tee on iggas-
kohhas tahhe, ja keia ku: walge näitab meile jälgi.
"Õseni teekond" ütles Reinowadder — "on ifka wae-
waline; mõningas, kes päwawalgel lahfelt terretades
meist möda lähheb, saab kui õfel wasto juhtub —
fõrrileikajaks! Puhkand jallad käiwad ruttomine kui
wässind, sellepärrast jäge puhkama." Hints küffis:
Mis mulle õhto roaks lauale pannete kui wemajjale
jään? Rebbane wastas: Meie ellame kehwa kom-
bel — pihhust suhho! — agga süiski kui meile wõer-
siks jäte, murretfes meile wafia perrenaine wagna
täta maggusad messikärgi lauale. Kas kostis tõrku-
des wasto: messikärgi ma ial suhho ei wõtta! Kui
teil muud suremad majjas ei olle, siis andke mulle
üks iir, sellega leppin ma rahhul. "Kui iire: lihha
teil maitsew roog on," — kostis Reinowadder —

„Siis on sedda toito siin lullatse sada. Miino nabril, kullakohtomehhel on üks wilja-küün, kus ni paljo iri sees, et neid forma kaupa wõiks püda.“ Hints pallus teed juhhatada ja liffas jure: iired on miino kõige kallim roog! „Edeste,“ ütles Reinowadder — „teie peate ni maitsewad wõeraspeo toito leidma, et oma ello-aeal sedda õhto-sõki enam ei sa unustama.“ Kas uskus kelmi jutto ja läks temaga seltsis iire-pügile. Küüni seinä al olli üks auk, mis Reinowadder minewal õsel krapinud, kui ühhe kaña olli warrastanud. Kohtomehhe poeg Mart olli warga ukse üllesleidnud ja õhtul augo ette lingo teinud, mis, kui warras taggasi tulleks, tedda piddi lõksutama. Reinowadder näggi ohhelikko ja mõistis kohhe luggu ärra, sellepärast ütles ta kassile: „Armas täddipoeg, puggege siit seinä alt august siise; ma walwan senni augo ees et leddagi waenlast seie ei tulle; kui kõht täis saab, siis tulge jälle taggasi. Täanna õhto teine teifest meie ei tohhi lahkuda, sest omme warra lähme aegsaste teele, ja lühhendame maggusa juttuga käiki.“ Hints küffis arglaste: arwate, et mul wigga ei sa kui august siise poen? Rebbane kostis: „Kui nisugune argpüks ollete, et auko kardate, siis lähme enimine koro taggasi; kullab mo wañamoor murretseb teile laua peale, mis kätte juhtub. Ugga kuulge, kudda iired küünis willistawad!“ Kas äbbenes rebgase pillkamist, kargas korräga seinä alla auko, ja langes lingo kinni. — Hints, kes ohhelikko kaela

ümber tundis, püdis kohkudes taggasi tulla, agga se läbbi tõmbas silmuse weel kõwemast kinni. Sures äddas rappelades, üidis ta Reinowadderit appi, kes augo ees kulades kassi willetsuse üle wägga rõemus olli. Tema küffis: „Hints, kudda kohtomehhe nuumiired teil maitsewad? Urge sõge ülleliga, muido ei pease laia kõbhuga kitsast august enam taggasi. Saaks Mart agga sõnumid, et teie küünis wõersil ollete, ta tooks teile kohhe soola wäggewa roa kõrwa. Miks teie sõmalaual nõnda laulate? Ei se olle ial bige luggu. Wõifin waña Krümsilma-issanda teile seltsimehheks sata, siis tassufin korräga kõif wañad wõlas ärra.“ — Sedda räkides putkas ta minema, tee peal nõu piddades, mis uut koerustikko jälle soetada. Ta teadis et hunt koddõ ei olnud ja tõttas sellepärast hundi-wañamorile wõersi; effiteks lotis ta naise käest kuulda sada, mis süüd Krümsilma-issand tema peale kuñinga ette olli tõstnud, ja teifels sowis ta hundi-emandaga endist sõbrust uendada. — Reinowadder astus „Pühajürri-kutsika“ tuppä, agga emmandat ei olnud koddõ. „Terre õhtust wõerädlapsed!“ ütles ta hundi poegadele: „paljo termisid eidele miino poolt; mõttelgo ta meie nore põlwe peale!“ Nõnda räkides niisutas ta jalga tõstes ukse-pita ja läks siis õña teed.

Teisel omikul kui päwa terra allas koitma, tulli Krümsilm-emand taggasi, küffis laste käest, kas leddagi käis miino järrel kuulamas? Lapsed wastasid:

„Kristiissa Reinowadder olli nattuke aega teed siin, imustas teiega kokko sada, satis teile paljo termist, käsits teid norepölswe peale mõttelda, ja sõimas meid wõeraks, lapsiks!“ Seal üidis uhke Kriimsilm- emand sure wihhaga: „sedda teotust tahhan teinale kätte tassuda!“ ja ruttas Reinowadderi jälgi mõda koddunt jälle ärra. Tük aea pärrast, kui ta rebbase kätte sai, ütles ta tullise wihhaga: „Mis sõno ja sõimojuttusi ollete mo laste wasto lobbisenud? Selle eest tahhan teile amast näidata!“ Ja seddamaid fassis wana moor Reinowadderi abbemest kinni ja aktas tedda rapputama. Reinowadder peastis enast waewaga lahti ja andis jalgele tuld, agga Kriimsilma emand olli teina kannul. Seal juhtus imelikko lug- gust! — Ühhe laggund kiwione seinad seisid lig- ginail mäerünka otsas, senna pole tõttasid möllemad, ja rebbane pörkas saggedast, otsago jännes koerade ees kõrwale; seina määri olli ühhes kohhas lõhkend, praggo ni lai et Reinowadder wäggise läbbi mahtus; suur tuggewa lehhaga hundi emand pistis kireste niina praõ wahhele, pakkitas, tõukas, litsus ja tõmbas, rebbase järrel puggedes ikka süggawamale süsse, ja pigistas õna lehha wimaks nõnda kinni, et ei sanud eddast egga taggasi. Reinowadder juhtumist nähhes jooksis rutto teiselt poolt wälja, tulli majja ümber taggasi ja teggi Kriimsilma morile koera kombel nalja. Agga hundi emand ei olnud sõnadega ihnus, waid sõimas irmsast ja kiffendas sõideldes: Se on üsna

kelmi ning warga tö! Rebbane kostis: „Mis enne ei sigginend, sigginego tänä.“ — Kui wimaks emand waewaga seina praõ wahhelt lahti peastis, olli Reinowadder jubba ni kaugele jõudnud et kätte samist enam lota ei olnud. Ja Kriimsilma emanda wigust- nõudmine ja auwarjamine sai kahewõrra kautuseks.

Läkki nüüd taggasi watama, mis Hints lõksus teeb. Kui mehhite lingus enast tundis, aktas ta kasipillil libbedast laulma. Mart kargas kiffa peale sängist wälja, üteldes: õnnelikul tunnil pannin sil- muse augo ette; warras on wangis, nüüd peab ta kulle inna mulle kätte makama! Siis puhhus ta tuld üllesse, ärratas issa, sullase ja mu perrerahwa unest ja üidis: rebbane on wangis! läkki tedda sug- gema! Nüüd kargasid sured ja weiked assemelt, ja Mart läks, wemmal käes, otskohhe kasfi kiffa peale, andis pimmedas ühhe matsõ ni hirmsast kasile pähhe, et üks silmamukka wälja kukkus. Iggamees tontis nüüd waest kasfi, kedda rebbaseks piddas, ja sullane tulli raudangoga, misga kaawargale otsa tahtis läa. Hints surma tund seisits silma ees; agga seal kargas ta wihha ning walloga maast ülles, õnnetumal kom- bel sullase reite wahhele kinni, ja ammustas ning kriimustas meest irmsaste ja narris mehhe kolledast ärra: seddawisi õna kaddund silma rahwale kätte tassudes. Kiffaga langes sullane wallo kätte miines- tusse mahha. Suur ehmatus tulli kõigide peale ja kelas perretüdruko mõtlemast, sellepärrast ütles ta täie

suuga; "Sedda pörgo: mängi on kurrat mulle
mele: aigusseks ning kahjuks läkkitanud!" Ja kaks,
kolm korda ütles ta wandudes, kudda ennemine kõik
oma pissut warra olleks ärra kautanud, kui sesuggust
õnnetust sullase külles näinud. "Ja kui mul potti
täis õbbe: rahha olleks, tahhaksin lahkel meelel sedda
ärra anda, kui sullase wigga se läbbi küllest lahheks!"
Mõnda kahhetset tüdruk sullase teotust ja aru! Wi-
maks kandsid neimad aige tuppa, pañid tedda sängi
ja püütsid õmblikko wörguga werrejoosmist kinni
panna. Hints jäi lingo, ja uhuustas perrerahwas
sullase arstimise jures tedda opis ärra. — Kui kas
ennast üksi leidis, wöttis ta ammastega lingo paelast
kinni, närris ohhelikko katki ja pöggenes, oh sedda
õnne! sealt, kus ta ni paljo piina olli kannatanud;
ta läks teele ja jõudis teisel õhtul kuñinga jure taggasi.
Minnes söimas ta enda ruñalust ja Reinowadderi
pettust. — Agga kuñinga wiha süttis põllema, kui
ta Hints õnnetust kuulis; ta ähwardas üllekohtuse
rebbasele mõrtsuka surma, lastis silmapilgul oma nõu-
mehhed kokko astuda ja küsis nende käest: mis nuht-
lust nurjatumale piddi mõistetama? Kui nüüd ig-
galt poolt ilka enam süüd Reinowadderi peale tõsteti
ja uusi kaebamisi awalikkus tehti, seal ütles Zrm-
abbe määr: "Ehk kül siin kuñinglikkus kohtus pal-
jogi issandaid wõib olla, kes Reinowadderile ukkatust
sowiwad, siiski ei tohhi seadust mõda, legi primehhe
õigust enne kahantada, kunni tedda kolmatkorda

kohto ette on kutsutud. Peaks teima ka kolmanda
kutsmise wasto tõrkuma, siis on kohtul seadust mõda
lubba, tedda ilma järrelkuulmata ukka mõista." Ja
kuñingas ütles: "Ma kardan, et legi teie seast etiam
ei ussulda teimale sõnumid wia. Kellel on teie ulgas
üks ülleliig film, ehk sesuggune kassokas, mis pauko
ei põlga? Kes tahhab kurjateggia rebbase pärrast
kehha, terwist, ning ello kautada?" — Määr ütles:
"Suur kuñinga: issand, wallitsege mind se ammetile;
mul ei olle kül ülleliig silma egga mallakartmata
kassokat, ei ka enam kui üks ainus ello, siiski tahhan
rõemoga teie käsko täita ja Reinowadderi järrel minna;
sago sest siis mis saab. Kas tahhate awalikkult
mind senna sata, wai pean ma otsego juhtumise
kombel teima jure minema?" — Kuñingas wastas:
"Minge kudda isse tahhate, agga toge tedda seie!
Teie ollete oma kõrwaga kõik kaebamised kuulnud ja
teiste kassowiade luggo silmaga näinud, sellepärrast
wadake ette, et teile middagi sähherdust õnnetust ei
sünni. Zrmabbe ütles: "Julgest tahhan siis teele
minna, ja teie sate minnoga rahhul ollema."

Kui määr teed käies Kurjasünnituse mõisa jõudis,
ietus Reinowadder naise ja lastega ukse ees, murro
pingi peal ja westis maggusast juttu. Määr ütles:
"Terre õhtust, wana lel, Reinowadder! Teie ollete
üks wägga õppetud, mõistlik ja tark mees, agga meie
pañeme sedda kõik imels, et teie kuñinga kutsumist
põlgate ja üsna naeruks pañete. Eks teie arwa weel,

et aeg ei olle tulnud? Kaebamised ning kurja sõnu-
mid kaswawad iggapäw teie peale suremaks. Miino
nõu olleks, sõbra kombel rääkides: tulge miinoga ühhes
jallapealt kuüninga ette, enne kui armo aeg otsa lõpneb;
sest tõrkumine ning pikkem aea wiwitamine ei aita
teile middagi; teie wõllawat on kuhjaga täis! Paljo,
wägga paljo kaebamisi teie ülle on kuüninga kõrwa
ette tõstetud; täna kutsutakse teid kolmatkorda; kui
teie selle kutsmise peale ei tulle, siis mõistetakse teid
seadust möda, ilma järrelkuulmata, surma. — Kun-
ningas saab kõige sõawäega seie tulles, teie kindlat
mõisa ümberpiirama, et leddagi siise egga wälja ennam
ei pease; ja teie lähete naise ja lastega, ello ning
warraga ühhestükki ulka. Kuüninga wõlli eest ei
pease teie pöggenema; sepärrast on kõige targem nõu:
tulge hää! kombel kohto ette. — Kawalust ei olle
teil, Jumal tänatud! pudu; teie sate ennast sest wõr-
gutusest lahti peastma, nõnda kui enne sedda suremast
rimbutusest peastite ja oma waenlased äbbi siise saats-
site. — Reinowadder ütles: „armas lellepoeg, teie
nõu on kibowäärt. Julgest tahhan ma tulla õiguse
otfust nõudma, ja lodan, et kuüningas mulle armo
saab näitama; teina teab, mis suurt kasso ma teinale
sadan, agga ta teab ka, kudda teised issandad mind
sellepärrast wihlawad. Ei wõiks miinota kuüninga
aujärg üllesteista! Ja kui olleksin kümmekord roh-
kemine elsinud, siiski tean, et kui teina silma watan
ja teinaga saan rääkima, siis lõpneb ta wihha otsego

ferowadine luini päwa paistel! Kuüningal kü! paljo
sullastid ning nõuandjaid, agga tarka meelt ja nõu
ei olle paljo kellegilt leida. Kus ial tarka nõu pudub,
peab Reinowadder neid juhtima; muido on sures
issandade kogodus üks juhhiwitsata wanter. Mitto
wihlab mind selle õnne pärrast, mõni jälle mu asja
pärrast, ja üks toffin mo suremaid wihhamehhi on
praego kuüninga jures koos, kes mulle surma on wan-
dunud. Kus sudan ükspäinis ulga wasto seista?
Sepärrast kartsin tännini tulles. Agga siiski lähhen
ennemine asja kohto ees selletama, kui et sest miino
naise ning lastele middagi kahjo wõiks sündida. Ar-
mas Ermelina, kallid loomake!“ — ütles Reinow-
wadder oma abikasale — „kandle truieste oolt laste
eest, ja wadake et kurniwissates teine teist kaitaga
pähhe ei pudu! Kõige enamist pallun teid norema
pojakese Reino järrel wadata; teinal on keniad ambad
suus ja iggapiddi issa-kujjo ning kombed, lodan tem-
mast üksford mehhe sawad; ja siin on mo poeg
Kossel, weike wõrruke, kedda nisama armsaks pean!
Ta oskab auduwa linno alt muinad warrastada, et
lind sedda tähhele ei pane. Tehke lastele iggapiddi
meele hääd ja kaitsege neid kahjo eest! taggasi tulles
tassun teile kōil waewa ning oolekandmise kätte.“
Seddawisi naist manitsedes jättis Reinowadder jum-
malaga ja tõttas Ermabhemega miinema.

Teed käies ütles Reinowadder määrale: „Mo
kallid lellepoeg ja sõbber! pean teile tunnistama, mis

raške murre ning kartlikud mõtted süddant mul koor-
 mawad; kardan et surmatund jubba pea kätte on
 jõudmas. Endised pattud seisawad otsego paksud
 pilwed mul waimo silma ees; oh, teie ei tea, mis
 rahhuta miino ing on. Teie ollete üks aus wagga
 mees, laske mind patto üllestunnistada! wõtke pree-
 stri asemel miino kahhetsemist kuulda!" Irmabbe
 wastas: "Kõige essiteks tōutage rõwimist, wargust,
 tapmist ja muud süddame kurjust opis mahha jätta,
 muido ei maksa patto kahhetsemine middagi." —
 "Sedda ma tean," ütles Reinowadder: "laske patto-
 tunnistust mind allustada. Ei tohhi ma teile salgada,
 kudda kõige lomade wasto, kes praego meie kuuningrigis
 ellawad, ma paljogi patto ollen teinud. Onno Mess-
 kappi panin pakko wahhele näppistisše, kus ta nahka
 pargiti, et kubbara ja kindad pandiks jättis. Kas-
 petšin walle kelega ire-sõgile, kus ta lingo langedes
 kibbedat rooska sai ja ühhe silma ärrakautas. Mi-
 samoti kaebab kül Kannusjalg tōt möda; ma rõwi-
 sin lapsed tal ja pannin neid nahka. Ka kuuninga
 lōukoera ja tema sure emanda wasto ollen mitmel
 puhul eksinud. Kriimsilm sai miino läbbi mõnda
 äbbi ning teotust. Agga kassin aeg ei lubba kōit tem-
 pusiid siin üllestunnistada. Ralja pärrast sõimasin
 hunti ifka onnokš, ehk me kül koggonist suggulased
 ei olle. Üksford — sest on aastad kuus teed — ella-
 sin ma tül aega Dlowerre kirriko liggidal, kus sel
 aeal paljo kaño olli; seal tulli hunt miino jure ja

immustas kellaõnise: ammetid õppida, et kirrikomehhe
 tenistust saaks. Ma süddusin ta jallad kella-ohhelikko
 külge kammitasše ja wana mees affas lusti pärrast
 kella ellistama, et kirrikomehhe ammeti selgeks saaks.
 Rahwas jooksis igalkpoolt lõpmata kella-ellina peale
 kōtko, leidis hunti kammitas ja andis temale wallo
 et nahk agga suitses, kunnit ta wimaks waewaga
 rahwa läest peasis. Teine kord pallus Kriimsilm
 mind, et pidin mušta judi-miitsi temale pähhe pan-
 nema, sest temal olli immo möda küllasid kribbo-
 krabbo kaubaga ümber käia. Seal kõrwetasin tullega
 pä ümbert karwad ärra et nahk kortsus ja hundite
 wallo pärrast ulgus. Misamoti õppetasin koera kom-
 bel tedda sabbaga kalla püüdma. Üksford läksime
 jälle õfel ühhe rikka mehhe aita kiskuma, kus mõned
 raswased sea kingid rukki salwes ollid. Kriimsilm
 krapis kappadega seina alla auko, pugges waewaga
 sisse; agga aidas ei jõudnud mehhike ahnust kelata;
 sõi ülleliga, paisus jämedaks kui tine kon, ja ei peas-
 nud enam kitsast august taggasi. Ma teggin õue
 peal kärwa, napsatasin perremehhe silma ees ühhe
 kaña ja putkasin jooksu; siis läksin aida ette, lassin
 kaña suust, ja rahwas sai seddamist hundi jäljed
 kätte. Di, seal wirrutati ühtluis wanaameest, kunnit
 ta ärraminnestas, inimesed tedda surnuks piddasid,
 sabbapiddi aija tahha weddasid ja siis maggama läksid,
 kui essiteks nõu wōtnud, teifel omikul hundi kassokat
 mahha nülgida. Ei tea kui kaua ta seal roidus seisis.

Üks teine lord olki teinal iino kanna lihha peale, ta pallus mind penni juhhatada, kus kannaid õrrel käisid magamas. Miina kiisin penni teadwad, kus kul igga õsel seitseme kannaaga pidda maggama; Kriimsilm nälpas jubba feelt miino juttu kuuldes. Kui kulla rahwas puhkama eitud läksime meie kahelheste kanna-sagile. Akna-luuk seisib pool lahti ja suur perro-lõm pöigiti akna peal. Hunt ronnis möda seina ülles, läks lõmo möda, mis penniks arwas eddasi ja plumsatas äkkiselt kõige lõmmuga tupp; ma lütkasin lugi finni, rahwas ärkas mürrina pär-rast unnest, wöttis tuld tupp ja leidis pallumata wõera nurgast. Seal alkati waña mehhe kassolat rabbama; ei tea kuddas ta wimaks peasis. — Ka tulleb mul weel tunnistada, et Kriimsilma emandaga tük aega sallamahti sõbrust ollen piddanud. — Müüd ollen töt möda kõik teile tunnistanud, pallun andeks anda ja tõutan wasto torlumata kannatada, mis mulle nuhtluseks mõistate. — Määr murdis ühe painowa pajo-witsafese, andis sedda Reinowadderi kätte ja ütles: „Lel, andke selle rosaga isse endale kolm kibbedat löki, pistke siis wits tee äre püsti, üppake kolm korda üle witsa ja andke siis roosale lahkest suud: siis näitate sõna-kuulmist ja ma a an teie wañad süüd teile andeks.“

Kui Reinowadder sedda käsko sai täinud, ütles Jrmabbe: „Müüd, armas lel laske meleparrandus häds teggudes arwalikkus sada, luggege oolega Jumala-sõna, käige sagedast kirrikus, paastuge ja

andke waestele andi, ja kes teilt nõu küsib, sellele juhhatage teed; ja siis tõutage mulle wande sõnaga: rõwimist, wargust, tapmist, wallet, abbiello-rojastamist, ja üllekohto kiusamist mahha jätta: siis saab teile kuñingas andeks andma.“ Reinowadder kostis: „Miina wañun ja tõutan teie käsko möda sedda lubbatust kindlast täita.“ — Siis tõttasid mõlemad möda teed eddasi; agga tee äres olli üks kirrikko-to, mõist ja õue peal suur trop kassu. Reinowadder ütles: aija taggant lähheb kõige õigem tee, ja kargas korraga üle aija õue, wöttis ühe numatud kulle subhu, et sulled agga lendasid ja pistis sagiga k-

pama. Seal üidis määr meelepahhandusega: „Kas se on teie meleparranduse töö? Oh, üksakõksamata lei, kes ühhe kaña pärrast patto paelo taggast langete!“ Reinowadder laskis kaña suust ja ütles: sedda teggin süggawas mõttes üsna inge teadmata. — Tee-käijadele tulli nüüd üks silo wasto, Reinowadder jäi silla peale seisma, nälpas keelt ja wahtis üksi silmi kañade pole taggast. Sedda nähhes, ütles Zrmabbe sõideldes: „Lei! kus teile silmad jälle lusiwad? toho! täitmata loom!“ Reinowadder kostis: „Ärga ekkstage mind pahwes; mõttes pallusin praego kaña ingede eest, mis tännini miño läbbi otsa on sanud.“ — Wimaks jõudsid nēmad kuñinga linna liggi, jakui Reinowadder kuñinga lossi ning aujärke eemalt näggi, läks ta meel nulrats ja suur kartus assus ta süddamesse.

Siin lõppetame tänawo Reinowadderi juttu, ja mitmesuggused mõtted formawad meil süddant, sest kes effimist korda omia kirja rahwa ette toob, sowib ta teada sada kudda sõnumid wasto wõdetakse? Kui nüüd aasta pikkusel targemade ja rumalamade könne Reinowadderi jutto ülle meie kõrwu tõuseb, ja laitzjaid kah; ewõrra enām ei olle kui kiitjaid, siis ehk anāme aega möda weel juttule lissa, mis muido seisma jääb. Et keelt ja kirja parremine ei oska, selle pärrast pallume luggejade käest andeks, ja tahhame kirjaekstimise patto eest sedda nuhtlust kannatada, mis määr rebbasele peale panni! Ägga kus on üks sõbra:lik lellewoeg, kes meile pajjo wiitsa leiab?! —

Lühhikene õppetus lodud asjust.

Kalendri: wäljaandja ei tahha luggeja wasto kuskil tükkil wallekkus jada, ehk küll tänawune, pikkem jut rohlemine pabberid ja trükki kullutas, kui inna järrel selle tarbeks arwatud olli; siiski lissab ta weel tükkifese lodud asjade õppetust jure, et kes õppetust immustawad, ka sedda aeawite kõrwas wõiwad leida. Kõstriissandaid ja muud, kes puñumata kalendrid meie käest ulga kaupa ostawad, pallume andeks, kui kõitmise nattu e enām niiti ja klištrid peats kullutama! Sumal on miñewal aastal liño ja wilja õnnistanud, seeks wõib lota, et lõnga ning klištri pärrast keddagi pankrottiks ei lähhe. — Wõrte siis lahkel sedda pissut waewa kõitmise jures ette, ja mõttelge et kirjutajal ja trükkijal paljo enām pusfi ja kullo olli kui teil. — Meie olleme paar aastad ellajadest õppetanud, tänawo sago kassudest wägitud.

Bambuse = pu

on üks Joda:India maal kaswaw pilliroo: suggu, mis sure pu sarnane, muist niiske liwa peal jõe ja tigi kallast:del, muist kuiwa ma peal kõrge mäggede peal leitakse. Ühhest jurest tulleb kümme, kakskümend, mõñikord sadda wõssu wälja, mis enāmist mitme sülla pikkused sürgest ülleskaswawad ja ladwa nattu e enām painotawad. Bambuse:pu on nõnda kui meie ma pilliroog seest õenes ja mitme lülliline, lüllide kohhas on oksad ja lehbed, oksadel sured lehbeta bie:stapped otsas. Wõlli, mis pä:

tuppe sees, on kaera-terra sarnane, sedda jahwatasse tanguls mis India ma rahwas sõwad. Kaswaw Bambuse pu näitab eemalt wälja otsego plüstipandud põh- jato suur Kallewi-poea kaera-wihk! nõnda kui pildise peal nähha on. Üks suur Bambuse-pu suggu kas- wab eñam kümme sülla kõrguseks ja on igga lülli wahhe liggi kolm jalga pil. Sealatse ma rahwas tar-

witab niimetud pillirooga weelandmise riistaks, mis kui pikkerlused ankrut wälja näitawad. Wõetakse üks pikkem tüwwika poolt lülli-wahhe kelle mõlemad otsad kinni jätakse ja külle peale su-aul sisse leigatakse. Sesugguse pilliroost ankrõ täidawad jõest weega täis ja kandwad õllal koddõ. Ka lõhhutakse Bambuse-pu-rooga nelja wie lattiliseks lõhki ja tehakse neist lattidest seinad, pörrandad, laed, istepingid ja muud majjariistad. Jämetamad tüwwid pannakse lõhkimata palgi asemel pidaks, sambaks, aampalgits ja muuks sesugguseks. Kui nisuggune hone põllema lähheb, siis lõhhub pallaw õensad palgid et püüsi kombel pauguwad. Bambuse-wõs- sudkasmawad nelja nädalaga käewarre paksumeks ning paari sülla pikkuseks, ja süakse neid kapsta kombel. Wõdne suggul on tüwwiko pool lüllide wahhe wet täis, teistel jälle penike jahho sees, mis kartohwli jahho sarnane ja wägga maitsew on. Lääbi India maad leitakse iggas paigus Bambuse-puid, tükalt metsa kaupa seis- mas, ni hästi mäggedel kui maddalal paigul. Öppetud rahwas, kes seal maal käinud niimetawad kahheksa Bambuse-pu suggu, kellest siin lühhidelt selletame.

Esimehe suggu niimetakse kõige penem Bam- bus ehk Lel e b a, ülle kaks sülda kõrge ja kaks tolli jäme, mis kõrwem ei olle kui Saksama pilliroog. Sest teh- hakse mitmesuggu tarwiliko asju, isseärnanis sõdeme wäetid, misga kattusridwad ja ajjateibad kinni kõides- takse, ka wõetakse tedda leppiks. Sõdeme tarwis lõh- bestakse pilliroogo paela laiusseks, mis kui nahkrih-

mad wälja näitawad. Teine suggu nimmetakse Ujjabambuseks, mis rohkesti mehhe käwarre paksune ajjareggemiseks tarwitakse; isseärranis tehakse temast kallakõlled jõe suhhu ja merde, kus sedda pillirogo teiba kombel püüsti seatakse ja esimese niimetud suggu wäetidega kolko seatakse. Norema wõssudest tehakse ka pabberid. — Kolmas suggu nimmetakse terraw Bambuse roog, kellel wägga karredad kõiwad lüllid on, et leigates noa wasto tuld annawad; wars on kahhe sõrme paksune. Sest pilliroost tehakse oddad, kellega waenlase peale affawad ja mis ni tuggewad on et innimese kehast läbbi tungiwad. Neljas suggu nimmetakse karre Bambuse-roog, se kaswab ülle kümne sülla kõrgek, agga polle jämedam kui mehhe reis, süski peab terraw kirwes ollema, mis ta peale affab. Temast tehakse üllemal niimetud wee-ankrud. Jämedad kolme jalla pikkused wõssud andwad wägga maitsewad kapsta sarnast toitu, mis muist wärskilt süakse, muist süse tehakse. Täis kasnud roost tehakse laewamastid, sambad ja muud tarwelikkud puud. Wies suggu kutsutakse kõige suuremaks Bambuse-puuks, kaswab wiis ja kuusteistkümne sülda kõrge ja paisub mõnniford tuggewa mehhe kehha paksuseks. Sedda suggu leitakse wana India maal ja tehakse temast weiked padi-küüad, kus kaks meest sees wõiwad istuda. Misamoti tehakse ka mitmed tündripu sarnast majjariistad temast, mis wiljamõetmise tarbeks on. Kues suggu on okkiline Bambus, mis enamist põesa wiisi kaswab ja ni wissa on et raiudes

kirwe terra wasto tuld annab. Täwwi kännul ja oksadel on sured pikkad offad külles, sellepärast tehakse temmast kindlad aeda, kust legi läbbi ei pease puggema. Seitsemes suggu kutsutakse mets Bambuseks ja on kõige tuggewam suggu, pisokese lehtedega, kaswab wiis sülda pik, sille ja kollaka karwaline, agga et kül tema pind mitte enam kui weike sõrme paksune ep olle, süski on ta tuggewuse polest teiste Bambuse suggudest üllem. Rahwas tewad temast mitmed suggu tarwelikko asja, isseärranis käsikogud reddelid ja tallapuud, mis peal ühhe kõrge pu otsast teisi käiwad, nõnda et kaks tükki alla tallaks ja kolmas nattu kõrgemale käsipuuks pañewad. Kõlle on näha kui inimesed ni kõrgel pilliroo peal kõnniwad, mis käwarre paksune on. Eda tarbeks tehakse temast jalla-lingud, noad, oddad ja kõiksuggu muud tarbelikkud asjad, ja olleks sealatse ma rahwas wägga õnnelumad kui neil sedda pillirogo ei kaswaks. Jallapikkused nored wõssud wõdetakse toiduks. Rahhelsas suggu nimmetakse marjakandja Bambus, kaswab kuiwa mäggede peal pu sarnane, kümme ja kaksteistkümne sülda kõrge; temast ehhitakse ellomajjad. Ta willi on kestmise pikkerefuse duna suggune, kel üks ainus seeme-irwa sees on. Jdda India rahwas teeb temast wibbo-noled, korwid ja muud, isseärranis keñad pibowarred mis kaugele kaubale wiakse; lehhewarstid leigatakse kirjutamise sulgi.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, daß die gesetzliche Anzahl Exemplare der Censurcomität übergeben werde.
Dorpat, d. 14. Juli 1847. Censor S ah men.

70
Teadaandmine.

Ma=rahwa Kassulise Kalendri-wäljaandja (Ca-
jures wõib Neäri=kuus need faks esmalt n
ramatud sada; need teised wõib nüüd jo

Tarto = ma = kele

K ä s i r a m a t.

Se sissen omma:

1. Ewangeliumi ning epistli.
2. Paulo=ramat.
3. Lühhikenne palwusse ramat.
4. Kirriko palwusse, Pitania, pattale-käämisse, ristmisse, laulatamisse ning matmisse luggu.
5. Dnsa Lutterusse wäikene Katekismus.

Sioni - Paulo - Kannel

ehk 333 uut waimolikko laulo, isseärranis Kristusse
rigi kaswatamissest neile waimus waestele, kellel
Temma tullemisse pääw armas on.

Öppetusse = Ramat ma = rahwale,
kes faks felt tahhab öppida.

Wastne Tarto = ma = kele

L a u l u = R a m a t.

Maksab 20. Koppikad.

E 375